

УДК 332.2

А. М. Третяк,

д. е. н., професор, директор ННІ економіки та екології природокористування,
Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління

ORCID ID: 0000-0002-1154-4797

Н. А. Третяк,

к. е. н., старший науковий співробітник відділу проблем економіки земельних
та лісових ресурсів, Державна установа "Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку Національної академії наук України"

ORCID ID: 0000-0001-7602-8606

О. М. Юсипенко,

аспірант, Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління

ORCID ID: 0000-0001-8774-6857

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.8.35

РЕКРЕАЦІЙНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В МЕЖАХ ВОДООХОРОННИХ ЗОН ТА ПРИБЕРЕЖНИХ ЗАХИСНИХ СМУГ МІСТ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

A. Tretiak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Director of Scientific Research Institute of Economics
and Ecology of Nature Management State Ecological Academy of Postgraduate Education and Management

N. Tretiak,

PhD in Economics, Senior Researcher at the Department of Land and Forest Resources Economics
Public Institution "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development
of the National Academy of Sciences of Ukraine"

O. Yusipenko,

postgraduate student, State Ecological Academy of Postgraduate Education and Management

RECREATION LAND USE IN THE BORDER OF WATER PROTECTION ZONES AND COASTAL PROTECTIVE STRIPS OF THE CITIES IN CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

У статті обґрунтовано нагальну потребу удосконалення концептуальної основи рекреаційного землекористування в межах водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст як елемента суспільного добробуту міського населення. Зазначене обумовлено тим, що в умовах ринкових земельних відносин та в процесі забезпечення сталого розвитку територій зростає роль ефективного управління землекористуванням, зокрема яке має рекреаційний потенціал.

У результаті дослідження з'ясовано, що рекреаційний потенціал будь-якої території в межах водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст мають як пряме, так і опосередковане використання. Також встановлено, що рекреаційне землекористування із певними природно-рекреаційними ресурсами і обмеженими правами є складовою багатофункціонального землекористування. Авторами констатовано основні ознаки рекреаційного землекористування в межах водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст. Запропоновано модель сутності використан-

ня рекреаційного потенціалу землекористування, а також модель багатофункціонального характеру міського землекористування в межах таких зон (смуг) міст. Встановлено, що багатофункціональний характер рекреаційного землекористування через економічні, соціальні й екологічні аспекти сприятиме капіталізації міського землекористування.

Nowadays world market conditions and the process of ensuring the sustainable development of the country and its regions, increasing the role of an effective management of land use, which has recreational potential, with the purpose of capitalization and greening. The above text points on the urgent need of improvement of conceptual framework for the development of recreational land use within water protection zones and coastal protective strips of cities, through the lens of sustainable development as an element of public well-being. The existing conditions of anthropogenic load of urban territories requires research for an optimal interaction and balanced relations between man, society and nature, in order to ensure rational use of land and other natural resources of territorial ecosystems, for the purpose of protection and restoration. Therefore, the purpose of this work is to investigate recreational land use within water protection zones and coastal protective strips of cities through the lens of sustainable development and to increase the level of capitalization and greening of such land use.

As a result of the research, theoretical basis of the study was the position of economic theory and economics of land and nature, scientific works of domestic and foreign scientists on the issues related to the nature of the research, which were solved in the article. As well as, legislation and regulation acts of Ukrainian Law on land, water and nature management.

Therefore was established, that the recreational potential of any area, within water protection zones and coastal protective strips of cities has both, direct and indirect use. It is also established that recreational land use with certain natural and recreational resources, and limited rights is a component of multifunctional land use. The authors state the main features of recreational land use within water protection zones and coastal protective strips of cities. A model of the essence of using the recreational potential of land use within such zones (lanes) of cities is proposed. As well as a model of multifunctional nature of urban land use within the territories of water protection zones and coastal protection strips. It is determined, that the multifunctional nature of recreational land use through economic, social and environmental aspects will contribute to the capitalization of urban land use and the social well-being of the territories and the country as a whole.

Ключові слова: рекреаційне землекористування, водоохоронні зони, прибережні захисні смуги, власність на землю, сталий розвиток.

Key words: recreational land use, water protection zones, coastal protection strips, land ownership, sustainable development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Новітні умови господарювання зумовлюють необхідність розв'язання існуючих суперечностей між екологією і економікою та вирішення проблем у сфері рекреаційного землекористування в контексті забезпечення сталого розвитку. Оскільки на землях рекреаційного використання в межах водоохоронних зон та прибережних захисних смуг у містах відбувається поглиблення негативних тенденцій у використанні територіальних природних ресурсів (земельних, рекреаційних, водних тощо), завданням раціонального залучення територій у господарську систему є підвищення їх екологізації та капіталізації. З цієї позиції шляхи підвищення стійкості існуючого антропогенного навантаження міських територій потребують пошуку оптимальної взаємодії та збалансованих відносин між людиною, суспільством і природою. Саме зазначеним обумовлений вибір напрямку дослідження цієї статті.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню питання рекреаційного та водного землекористування присвячена низка праць як вітчизняних, так, і зарубіжних вчених. В Україні поставленою проблематикою займалися такі вчені: В.Ю. Пересоляк, С.О. Малахова [8], якими було розкрито деякі аспекти встановлення прибережних захисних смуг малих річок та струмків у населених пунктах. Також Л.М. Богак, М.В. Тимофєєв, які запропонували у своєму дослідженні [1], упорядкування забудови прибережних територій в межах міських населених пунктів. Крім того, все частіше питанням рекреаційного землекористування водоохоронних зон, прибережних захисних та берегових смуг міст привертає увагу широкого кола науковців, а саме: В.М. Будзяка, О.С. Будзяк [2, 3], Ю.В. Лобунько [5], А.Ю. Якимчук [12] та ін. Незважаючи на наявність досліджень із схожими тематиками, ви-

рішенню питанню рекреаційного землекористування в межах водоохоронних зон і прибережних смуг міст крізь призму забезпечення сталого розвитку територій та підвищення екологізації і капіталізації міського землекористування, зумовили вибір теми дослідження.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є дослідження засад удосконалення рекреаційного землекористування в межах території водоохоронних зон і прибережних смуг міст як складової сталого розвитку для підвищення рівня екологізації і капіталізації такого землекористування та суспільного добробуту населення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наявність рекреаційних об'єктів визначає рекреаційну ємність земельної території. Так, відповідно статті 50 Земельного кодексу України, до земель рекреаційного призначення належать землі, які використовуються для організації відпочинку населення, туризму та проведення спортивних заходів [4].

За деякими дослідженнями, загальні екологічні споживчі цінності земельних й інших природних ресурсів становлять корисність рекреаційного землекористування, а саме можливість використання рекреаційних ресурсів для здійснення визначеної економічної функції (надання рекреаційних послуг тощо) чи особистого користування [11, с. 98]. Водночас рекреаційні ресурси — це об'єкти, явища і процеси природного та антропогенного походження, що можуть бути задіяні в розвитку рекреації і туризму [6]. Вони є матеріальною і духовною основою формування територіальних рекреаційних систем різного типу і таксономічного рангу. Головною властивістю рекреаційних ресурсів є те, що вони здатні відновлювати і розвивати духовні та фізичні сили людини [10, с. 66]. У тлумачному словнику з екології, за редакцією М. Мусієнко, рекреаційний об'єкт трактується як ділянка природи (озеро, лісова галявина, пам'ятка природи і т. д.), яка має привабливі для відпочинку властивості. Наявність достатньої кількості таких об'єктів зумовлює рекреаційну ємність певної території [7, с. 285]. Такі ресурси придатні як для прямого, так і для опосередкованого використання, надання різноманітних послуг, наприклад, курортно-лікувального і рекреаційно-туристського характеру.

Відповідно до Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 16 червня

1992 року № 2456-XII, рекреаційними зонами є ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму. На території рекреаційних зон забороняються:

а) господарська та інша діяльність, що негативно впливає на навколишнє природне середовище або може перешкодити використанню їх за цільовим призначенням;

б) зміни природного ландшафту та проведення інших дій, що суперечать використанню цих зон за прямим призначенням [9].

Отже, розглядаючи більше детально рекреаційне землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг у контексті сталого розвитку, потрібно сказати, що воно є складовою багатофункціонального землекористування. Така територія включає в себе повітряний простір, будівлі, ліси, водні об'єкти, надра тощо із відповідними правами на ці природні ресурси. Рекреаційна діяльність у межах цих зон (смуг) зосереджена на обмежених територіях із певними природно-рекреаційними ресурсами і обмеженими правами.

Відмітимо той факт, що поняття рекреаційного землекористування ширше за поняття земельної ділянки, оскільки воно включає в себе рекреаційну, водогосподарську та іншу діяльність. Основними ознаками рекреаційного землекористування в межах водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст є:

По-перше, таке землекористування може складатися як з однієї, так і з кількох земельних ділянок. Загалом це земельний масив, який частково офіційно закріплений за користувачем земель водного фонду для водогосподарських цілей та частково ділянки які перебувають у користуванні інших суб'єктів землекористування і мають чіткі межі та юридичний статус.

По-друге, таке землекористування неоднорідне за характером прав власності на землю та інші природні ресурси. Це означає, що земельні ділянки, які формують рекреаційне землекористування територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, можуть бути з різним правовим статусом (приватна, державна, комунальна).

По-третє, види й характер угідь та інтенсивність використання земель у межах землекористування територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, можуть бути різними, особливо у містах. Відмінності полягають у характері складу угідь, наявності природних ресурсів, екологічної ситуації, правового режиму, обмежень і обтяжень.

Рис. 1. Логічно-смыслову модель сутності рекреаційного землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст

В умовах міського землекористування ця неоднорідність потребує особливого підходу до організації території, яку використовують для рекреаційної діяльності в контексті суспільного добробуту.

Тобто, можна констатувати, що рекреаційний потенціал землекористування, яке функціонує в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст — це частина земної поверхні з визначеними межами у натурі (на місцевості). На якій використовують земельні та особливо водні ресурси на різних правах власності та користування як об'єкт земельних, екологічних, водогосподарських, рекреаційних, містобудівних та інших відносин, важливих з позицій рекреаційної діяльності.

У прикладному аспекті поняття рекреаційного землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст — це система форм і методів використання землі та водних ресурсів, що складається згідно із сформованими еколого-водними та земельними відносинами під дією об'єктивних соціально-економічних чинників або запроваджена державою.

Рекреаційне землекористування територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст як об'єкт економічних, еколого-водних, соціальних і правових відносин включається в економічний оборот як ресурс, який не має альтернативи взаємозаміни у багатьох сферах діяльності. Його особливість як об'єкта економічних земельних відносин полягає ще і в тому, що кількість запропонованих на ринку таких об'єктів обмежена самою природою. Тому вартість землекористування, і особливо рекреаційного, в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст як

об'єкта економічних відносин визначається переважно попитом на рекреаційні послуги: якщо попит зростає, то підвищується і його вартість або рента. Збільшення попиту на рекреаційні послуги підвищить земельну й екологічну ренту до певного рівня, і відповідно зросте і ціна за рекреаційне землекористування як об'єкта економічних та правових відносин.

Отже, сутність використання рекреаційного потенціалу землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст можна сформулювати як ефективність організації земельних та інших природних ресурсів, яка здійснюється на конкретній території в тій чи тій формі та на відповідних правах, у різних масштабах і з різним функціональним змістом через процес економічних, екологічних та рекреаційних відносин суб'єктів землекористування.

Адже згідно з чинним земельним, водним і природоохоронним законодавством земля, вода та інші природні ресурси на одній і тій території перебувають на різних правах власності.

На рисунку 1 наведено логічно-смыслову модель сутності використання рекреаційного потенціалу землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст, яке залежить від характеру земельних, еколого-водних та рекреаційних відносин.

Відповідно до досліджень ФАО, відповідні типи землекористування, виконують такі основні функції [15]:

— екологічна функція: діяльність та відповідний тип землекористування можуть мати як позитивний, так і негативний ефект на навколишнє середовище. Багатофункціональний

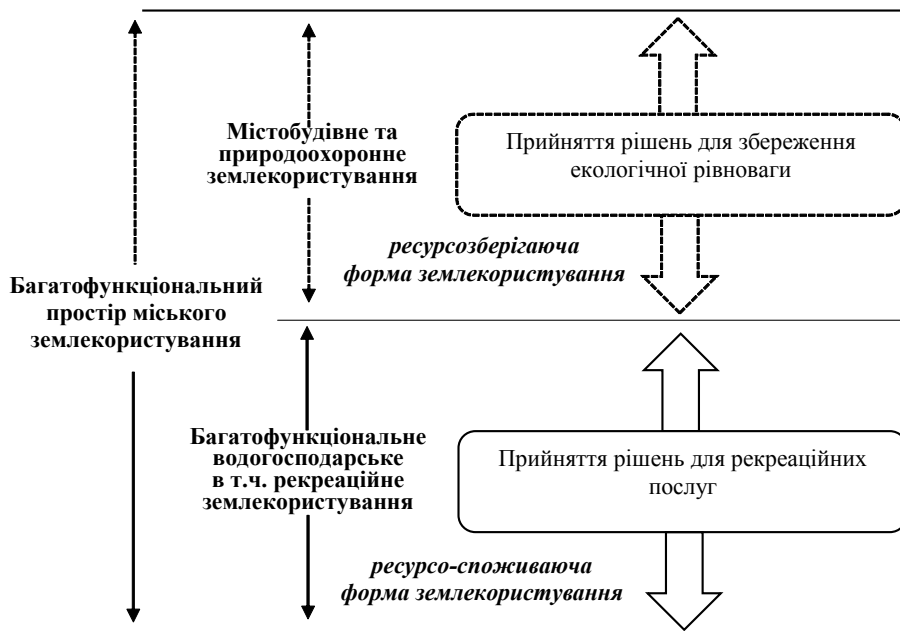

Рис. 2. Логічно-змістовна модель багатфункціонального характеру міського землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг та його складові

Джерело: розроблено авторами з використанням джерела [14].

підхід дає можливість визначити пріоритети для оптимізації взаємозв'язку між використанням водних ресурсів та біологічно-фізичними властивостями природного середовища;

— економічна функція: землекористування залишається принциповим елементом щодо збалансування життєдіяльності населення та операційної діяльності економіки;

— соціальна функція: підтримка й динамізм життя населення та покращення його якості.

Тобто багатфункціональний характер рекреаційного та водогосподарського землекористування сприятиме: в екологічному аспекті — відновленню порушених екосистем у межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, в економічному — формуванню цивілізованих ринкових рекреаційних земельних відносин в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, а в соціальному — залучення усіх суб'єктів (місцеві жителі, землевласники, землекористувачі і т.д.) для прийняття ефективних управлінських рішень щодо досягнення сталого рекреаційного землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг.

Проте рекреаційне землекористування лише в певній частині має реалізувати загальні цілі багатфункціонального розвитку міського землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг (рис. 2).

Іншим аспектом являтиметься поширення в містах специфічних природоохоронних видів землекористування, що закріпленні за певними територіями відновлюваних функцій, які повинні забезпечити екологічну рівновагу, збереження біорізноманіття та сприяти сталому розвитку міських територій.

У цьому контексті пропонується більш детальний поділ функцій землекористування за напрямками формування рекреаційних земельних відносин, запропонований групою вчених [13]:

соціальна: культурна (ландшафтна ідентичність, пейзаж та культурна спадщина): ландшафтна естетичність, якість та цінність місцевої культури та традицій; людське здоров'я та відпочинок (духовне та фізичне): доступ до рекреаційних послуг та факторів; працевлаштування у сферах діяльності, що пов'язані з використанням природних ресурсів;

економічна: забезпечення простором для місцепроживання; забезпечення простором для транспортної та інженерної інфраструктури;

екологічна: забезпечення абіотичними ресурсами: роль землі в регулюванні якості атмосферного повітря, ґрунтових вод; забезпечення біотичними ресурсами: здатність землі підтримувати генетичне та видове біорізноманіття; підтримка екосистемних процесів: роль землі в регулюванні природних гідрологічних циклів та процесів відновлення поживних речовин у ґрунті.

Отже, виходячи з цього, багатофункціональне рекреаційне землекористування в межах територій водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст забезпечується за таких головних умов:

— коли ступінь впливу багатофункціонального землекористування на екосистему відповідає її здатності до саморегуляції та простого відтворення;

— коли багатофункціональне землекористування забезпечує синергетичний ефект досягнення максимальних економічних результатів, створення сприятливого екологічного середовища та поліпшення рівня рекреаційних послуг на певній території;

— коли повно розкриваються та реалізуються виробнича, трудова, охоронна, екосистемна, просторова та культурна функції землі в просторових межах екосистеми рекреаційного землекористування.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Підвищення ефективності використання рекреаційного потенціалу територій водоохоронних зон та прибережних смуг в міському землекористуванні вимагає більш детального дослідження еколого-економічних земельних відносин в системі багатофункціонального міського землекористування. В цьому зв'язку набуває особливої актуальності вивчення економічних та екологічних земельних відносин для підвищення використання рекреаційного потенціалу в межах водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст. Оскільки висока урбанізованість земель та забруднення водних ресурсів обмежує розвиток рекреаційної діяльності, навіть якщо земельні та інші природні ресурси мають високий рекреаційний потенціал. Тому дослідження рекреаційного землекористування в межах території водоохоронних зон та прибережних захисних смуг міст через призму сталості є важливим завданням для подальшої екологізації і капіталізації таких територій та суспільно добробуту населення. Зокрема щодо удосконалення:

— інституційного середовища розвитку рекреаційного землекористування в межах водоохоронних зон та прибережних смуг великих міст;

— еколого-економічних засад формування обмежень у використанні земель для збереження рекреаційного землекористування в межах водоохоронних зон та прибережних та прибережних смуг великих міст;

— методичних підходів оцінки еколого-економічної ефективності функціонування рек-

реаційного землекористування в межах водоохоронних зон та прибережних смуг великих міст.

Література:

1. Богак Л.М., Тимофеев М.В. До питання упорядкування забудови прибережних територій в межах міських населених пунктів. Сучасне промислове та цивільне будівництво. 2007. № 1. Т. 3. С. 47—51.

2. Будзяк О.С. Організаційно-економічний механізм екологобезпечного використання земель України: дис. ... докт. екон. наук: 08.00.06. Київ, 2013. 469 с.

3. Будзяк О.С., Будзяк В.М. Стратегічні засади державної екологічної політики щодо розвитку екологічної мережі України. Екологічна мережа України в контексті формування природоохоронного землекористування: стан та проблеми: мат. кругл. столу, 20 березня 2015 року. Київ: МВЦ "Медінформ", 2015. С. 45—48.

4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2874%D0%B0-07> (дата звернення 09.03.2020).

5. Лобунько Ю.В. Інформаційне забезпечення формування природоохоронного землекористування. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 5. С. 221—228.

6. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посібник. К.: Знання, 2008. 343 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/maslyak-rekr5-2.htm

7. Мусієнко М.М., Серебряков В.В., Брайон О.В. Екологія: тлумачний словник. К.: Либідь, 2004. 376 с.

8. Пересоляк В.Ю. Малахова С.О. Особливості встановлення прибережних захисних смуг малих річок і струмків у населених пунктах (на прикладі Закарпатської області). Науковий вісник НАТУ України. 2013. Вип. 23.18. С. 67—71.

9. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 року № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12> (дата звернення 09.03.2020).

10. Рідей Н.М., Хітренко Т.Ф. Рекреація в Україні: вивченість, перспективи розвитку рекреаційних територій. Вісник Дніпропетровського державного університету. № 17. 2015. С. 64—69.

11. Третьак А.М., Гребенник Г.В. Сутність та поняття економіки рекреаційного землекористування у сфері природокористування в умовах нових земельних відносин. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. № 1—2. 2014. С. 92—100.

12. Якимчук А.Ю. Економіка і організація природно-заповідного фонду: монографія. Рівне: НУБГП, 2007. 209 с.

13. Perez-Soba M., Petit S., Jones L., Bertrand N., Briquel V., Omodei-Zorini L.,... & Wascher D. Land use functions-A multifunctionality approach to assess the impact of land use changes on land use sustainability. URL: <http://www.sfe.ethz.ch/files/07%20Literatur/Land%20use%20functions.pdf>

14. Wilson G.A. Multifunctional Agriculture: A Transition Theory Perspective. URL: <http://www.cabi.org/cabebooks/ebook/20073109026>

15. FAO. Multifunctional Character of Agriculture and Land. URL: <http://www.fao.org/docrep/meeting/X7073e.htm>

References:

1. Bohak, L.M. and Tymofieiev, M.V. (2007), "To the question of organization of tuning of off shore territories within bounds of city settlements", *Suchasne promyslove ta tsyvilne budivnytstvo*, vol. 1, pp. 47—51.

2. Budziak, O.S. (2013), "Organizational and economic mechanism of ecologically safe use of lands of Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Council for the Study of the Productive Forces of the National Academy of Sciences, Kyiv, Ukraine.

3. Budziak, O.S. and Budziak, V.M. (2015), "Strategic principles of state environmental policy for development of ecological network of Ukraine", *Ekolohichna merezha Ukrainy v konteksti formuvannya pryrodookhoronnoho zemlekorystuvannya: stan ta problemy: mat. kruhl. stolu* [Ecological Network of Ukraine in the Context of Formation of Environmental Land Use: State and Problems: Materials Round. the table], MVTs "Medinform", Kyiv, Ukraine, 20 march, pp. 45—48.

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), "Land Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2874%D0%B0-07> (Accessed 09 March 2020).

5. Lobunko, Yu.V. (2016), "Informational support for the formation of environmental land use", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 5, pp. 221—228.

6. Masliak, P.O. (2008), *Rekreatsiina heohrafiia* [Recreational geography], Znannia, Kyiv, Ukraine.

7. Musiienko, M.M. Serebriakov, V.V. and Braion, O.V. (2004), *Ekolohiia: tlumachnyi slovnyk* [Ecology: an explanatory dictionary], lybid, Kyiv, Ukraine.

8. Peresoliak, V.Iu. and Malakhova, S.O. (2013), "Features of establishment of off-shore

defences zonal of the small rivers and brooks are in settlements (on the example of the Zakarpattia region)", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 23.18, pp. 67—71.

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), The Law of Ukraine "On Nature Reserve Fund of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12> (Accessed 09 March 2020).

10. Ridei, N.M. and Khitrenko, T.F. (2015), "Recreation in Ukraine — state of study and prospects of research", *Visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu*, vol. 17, pp. 64—69.

11. Tretiak, A.M. and Hrebennyk, H.V. (2014), "The essence and concepts of economy recreation land use in the field of natural use in the conditions new land relations", *Zemleustrii, kadastr i monitorynh zemel*, vol. 1—2, pp. 92—100.

12. Yakymchuk, A.Iu. (2007), *Ekonomika i orhanizatsiia pryrodno-zapovidnoho fondu* [Economics and organization of nature reserve fund], NUVHP, Rivne, Ukraine.

13. Perez-Soba, M. Petit, S. Jones, L. Bertrand, N. Briquel, V. Omodei-Zorini, L. and Wascher, D. (2008), Land use functions — a multifunctionality approach to assess the impact of land use changes on land use sustainability. In *Sustainability impact assessment of land use changes* (pp. 375—404), Springer, Berlin, Heidelberg.

14. Wilson, G.A. (2007), *Multifunctional agriculture: a transition theory perspective*, Cabi, Wallingford, UK.

15. FAO (1999), *Multifunctional Character of Agriculture and Land*, Rome, Italy.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2020 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73